

Preken

Uitgave van de Opstandings- en Detakerk

20 mei 2012 – zevende zondag van Pasen – ‘wezenzondag’

Ds J. Zuurmond

Handelingen 1:10-26

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

Vanmorgen wil ik het vergrootglas leggen op drie kleine momenten in de tekst, waaraan je zo voorbij leest, maar die het bij nader inzien waard zijn om toch iets langer bij stil te staan.

Het eerste is het woordje ‘sabbatsreis’. Direct op de Hemelvaart van Jezus volgt een Sabbatsreis – zo vertelt ons op de zondag tussen Hemelvaart en Pinksteren de evangelist Lukas. “Daarop keerden de apostelen van de Olijfberg terug naar Jeruzalem. Deze berg ligt vlak bij de stad, op een Sabbatsreis afstand.” De vertalers van onze Nieuwe Bijbelvertaling hebben ditmaal hun behoefte om vreemdheden in het Griekse origineel wat uit te leggen kunnen weerstaan. En zo bleef de sabbatsreis bewaard. De Groot Nieuws Bijbel, de ‘Bijbel in de omgangstaal’ van 20 jaar geleden kon minder met deze sabbatsreis en vertaalde derhalve dat de Olijfberg “op nog geen kilometer afstand” van Jeruzalem ligt. Kijk, dat is klare taal. Daar hebben we wat aan. Een handig weetje voor als je ooit in de buurt bent. “Zullen we nog even langs de Olijfberg gaan, volgens de reisgids is het in een kwartiertje te lopen”.

Ondertussen is het natuurlijk een kostbaar woordje, dat woordje Sabbat. En zo’n Sabbatsreis is een kostbaar reisje. Met Sabbatsreis wordt de reis bedoeld die op de Sabbat geoorloofd is. Want Sabbat dat is rust. Rust en bevrijding, om precies te zijn. Want de Sabbat, het Sabbats-aanbod, wordt in het ‘Oude Testament’ op twee manieren gemotiveerd: God rustte van het scheppingswerk hij volbracht had. En op de Sabbat mag je de bevrijding uit de slavernij vieren. Op zo’n dag werk je niet. Op zo’n dag ga je niet inspannend op reis. Je blijft min of meer waar je bent. Maar dat betekent geen bewegingloosheid. Er is alle ruimte voor ontspannen beweging. Voor een wandeling, naar de synagoge bijvoorbeeld, of naar een goede vriend een stukje verderop, zeker naar burens, wat dichterbij. Het Sabbatsgebod stamt uit een kleine samenleving – en dat sámen is op Sabbat voluit bereikbaar. Sterker, daar lijkt het de Sabbat juist om te doen. Sabbat is quality-time. De arbeid is gedaan. De arbeid kan nu wel even wachten. Uitverkoren tijd. Tijd voor ontmoeting, voor leven, voor samenleven.

Toen de messias, de vrije mens bij uitstek en bevrijder van zijn medemensen, als een slaaf was mishandeld, verzuchtte hij, voordat hij stierf: Het is volbracht. Hetzelfde woord dat klonk ná de Schepping – toen God het werk van zijn Schepping had volbracht. Datzelfde woord klinkt dus op Goede Vrijdag. Daags voor de Sabbat. Jezus dood luidde de Sabbat in. Wéér Sabbat. De ware Sabbat. Quality-time voor voor-eens en voor altijd bevrijde mensen.

En 40 dagen later onderstreept Jezus’ Hemelvaart die Sabbat nog eens een keer. Er is wat veranderd. Er is op deze aarde, waar 40 dagen lang de Opgestane heeft rondgelopen, definitief wat veranderd. De aarde is een andere aarde, sinds de Opstanding. Ook al laat de Opgestane zijn leerlingen nu alleen, het leven wordt nooit meer als tevoren. De slavernij, de knechting, de onmenselijkheid, de on-mede-menselijkheid zijn definitief overwonnen. Jullie tijd, mijn lieve leerlingen, - jullie tijd is voortaan bevrijde tijd. Jullie leven is voortaan bevrijd leven. Ik laat jullie achter in een nieuwe tijd. In

Sabbatstijd. Jullie zijn, eerst en vooral, Sabbatsmensen. Het eerste wat de leerlingen doen na de Hemelvaart is een Sabbatsreis. Een reis van rust, van vrede, van leven.

Het tweede moment waarboven wij vanmorgen even ons vergrootglas houden zijn de getallen twaalf en honderdtwintig. Twaalf leerlingen staan voor de twaalf stammen van Israël. Voor elke stam één. Die symboliek wordt ook na de Hemelvaart vastgehouden. Sterker nog, dat is de hele zin van het gedeelte dat we vanmorgen gelezen hebben uit het boek Handelingen – dat het twaalfstal weer in ere wordt hersteld. Twaalf leerlingen worden twaalf apostelen. Twaalf apostelen zullen de wijde wereld intrekken, als koplopers van het Joodse volk, om die hele wijde wereld te laten delen in de rijke schat van wijsheid die door dit volk wordt bewaard. Via deze twaalf koplopers mag de hele wereld nu mee delen, en mee doen, in het aloude geloof van Israël. Het geloof in rust voor mensen. Het geloof in vrijheid voor mensen.

Honderdtwintig leerlingen zijn bijeen, zo vertelt Lukas. Volgens aloude regelgeving mocht een plaats waar 120 mensen woonden een *sanhedrin* hebben, zeg maar een ‘kerkenraad’. Zo’n raad bestond uit evenveel leden als er tientallen waren – want tien dat is genoeg voor één synagoge. Een gemeenschap van 120 mensen levert dus een raad op van twaalf leden.

Twaalf en tien, dat zijn haast de eerste woorden waarmee de nieuwe Jezus-gemeente beschreven wordt. Het zijn niet zomaar getallen. Wat hier beschreven wordt is een gemeente *naar de joodse wet*. Zo zullen ze de wereld in trekken. Zo zullen ze de wereld bijeenbrengen, verzamelen in één gemeente. Naar de aloude joodse wet. De wereld mag mee gaan doen in deze kostbare ordening. De wereld mag Sabbat mee gaan vieren. Hier begint niet een nieuwe religie. Hier krijgt de aloude joodse religie een mondiaal uitzicht. De hele wereld mag mee doen... op gezag van de Opgestane.

Het derde uitvergrootmoment betreft het lot. De twee kandidaten voor het vacante apostelschap moeten loten. Op zich kon dat loten wel eens een aardig alternatief zijn voor een referendum. Referenda mikken op populariteit, maar het is maar zeer de vraag de meest populaire kandidaat voor een functie ook de meest geschikte kandidaat is. Met het kwaliteitsniveau dat officiële – vaak trouwens peperdure – selectiebureaus bereiken is het trouwens vaak al niet veel beter gesteld. De voorspellende waarde van hun zgn. assessments blijkt in de praktijk vaak erg tegen te kunnen vallen. Het valt nog niet mee om de beste vrouw op de beste plaats te krijgen. Bij mannen is het niet anders. Op zich valt er dus, anno 2012, wat te zeggen voor de efficiëntie van de dobbelsteen als keuzemedium.

Lukas zal echter in zijn beschrijving van het lot niet hebben gedacht aan de problematiek van de 21^e-eeuwse democratie. Voor hem was het lot simpel een verwijzing naar de aloude tempeldienst. In de tempel van Jeruzalem werden de dagelijkse diensten door het lot verdeeld. Kortom, het apostelschap wordt net zo geregeld als de dagelijkse dienst in de tempel van Jeruzalem. Prachtig daarbij trouwens die zin uit het verhaal van Mirjam en Micha: “God wijst wel mensen aan, maar hij wijst nooit mensen af.”

Zo begint dus de gemeente van Christus. Naar oeroude ordening. De orde van de joodse Sabbat. De orde van de joodse gemeenschap, met z’n twaalf- en honderdtwintig-tallen. De orde van de tempel van Jeruzalem. Het is de orde die er op gericht is de vrijheid te bewaren. De Sabbat te vieren, bevrijding en rust. Het is een orde die gericht is op leven en samenleven, op liefde. Zo kan het,... weten de leerlingen. Op gezag van Messias Jezus kan het zo, wereldwijd.

Laat het zo zijn. Amen

Deze preek is een bewerking leesaantekeningen van Willem Barnard. Willem Barnard werd schrijver / dichter genoemd. Maar hij was misschien nog wel meer lézer.